

Sygn. akt V CSK 137/17

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa M.K.

przeciwko P. S.A. w P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 września 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 28 października 2016 r., sygn. akt I ACa (..),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2700
(dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony pozwanej P. S.A. w P. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 października 2016 r., sygn. akt I ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7 - 8, poz. 147).

Strona pozwana zarzuca naruszenie: art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie apelacji w jej granicach w zakresie dotyczącym zarzutu naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., a także art. 482 § 1 k.c. bowiem jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny nie zrozumiał istoty tego zarzutu, a w konsekwencji nie odniósł się do niego w pisemnych motywach orzeczenia, a także poprzez brak wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia i jakichkolwiek rozważań prawnych dotyczących odmowy uwzględnienia zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 487 § 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 353 § 1 i art. 354 § 1 k.c. i nie wyjaśnienie, dlaczego wynikająca z art. 487 § 2 zasada ekwiwalentności świadczeń w umowie wzajemnej nie ma wpływu na roszczenie o wynagrodzenie w przypadku, gdy świadczący usługi nie wykonał wszystkich przewidzianych w umowie usług; art. 487 § 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz

art. 353 § 1 i 354 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji błędne przyjęcie przez Sąd Apelacyjny za Sądem pierwszej instancji, że powodowi pomimo niewykonywania wszystkich określonych w § 2 umowy łączącej strony zobowiązań dotyczących kontaktów z G. S.A. przysługuje od pozwanego świadczenie wzajemne w postaci prowizji w pełnej wysokości; art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., a także art. 482 § 1 k.c. (w zw. z art. 328 § 2 k.p.c.), a także art. 353 § 1 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji bezzasadne przyjęcie, podobnie, jak to uczynił Sąd pierwszej instancji z naruszeniem art. 65 § 1 i 2 k.c., że powodowi przysługiwały odsetki ustawowe za opóźnienie wraz z dalszymi odsetkami od tych odsetek pomimo tego, że stan opóźnienia nie powstał do chwili wezwania do zapłaty, bowiem powód nie wystawił i nie doręczył pozwanemu faktur obejmujących dochodzone należności główne, chociaż od tego zależał termin płatności zgodnie z § 6 ust. 3 umowy łączącej strony.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt. 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Występowanie istotnego zagadnienia prawnego skarżąca łączyła z koniecznością wyjaśnienia, czy w przypadku niewykonywania przez świadczącego usługę wszystkich obowiązków określonych w umowie wzajemnej, świadczący usługę może się domagać pełnego wynagrodzenia.

Wbrew stanowisku skarżącego nie zachodzi potrzeba udzielenia odpowiedzi na powyższe zagadnienie prawne, gdyż zostało sformułowane w oderwaniu od stanu faktycznego sprawy. Sądy *meriti* ustaliły, że zgodnie z § 2 ust. 2 łączącej strony umowy, strona pozwana zleciła powodowi reprezentację handlową obejmującą w szczególności oferowanie i sprzedaż klientom, na obszarze województw (...), (...) i (...), towarów produkowanych przez pozwaną, a także pozyskiwanie i obsługiwanie klientów pozwanej na tym obszarze, koordynację zamówień we współpracy z działem handlowym pozwanej, przekazywanie wszelkich informacji o kliencie. Jednym z kontrahentów strony pozwanej na terenie objętym przedstawicielstwem powoda była G. S.A. w L., która z czasem rozwinęła współpracę z punktami franczyzowymi na terenie całego kraju, także w regionach nie objętych zakresem terytorialnym obsługiwanym przez powoda i sprzedawała do swych punktów franczyzowych towar nabyty od strony pozwanej w wyniku działań handlowych powoda, który zajmował się też obsługą reklamacji i budowaniem ekspozycji w poszczególnych sklepach. Strona pozwana zawarła też umowy agencyjne z przedstawicielami handlowymi, którzy obsługiwali punkty franczyzowe spółki G. na terenie całego kraju. Z uwagi na obsługę przez przedstawicieli handlowych strony pozwanej punktów franczyzowych spółki G., strona pozwana jednostronnie - po upływie pół roku od zawarcia umowy z powodem - podjęła decyzję o podziale prowizji od sprzedaży na rzecz spółki G., doprowadzając w ten sposób do obniżenia przysługującej powodowi prowizji.

Sądy obu instancji uznały, że takie działania strony pozwanej nie mogły odnieść zamierzonego skutku, ponieważ powód nie wyraził zgody na zmianę warunków ustalania jego wynagrodzenia, które zostały określone w pisemnej umowie i w konsekwencji należne powodowi wynagrodzenie zgodnie z tą umową zostało ustalone z uwzględnieniem wartości transakcji zrealizowanych pomiędzy stroną pozwaną a spółką G., czyli od wartości towarów sprzedanych tej spółce, w wyniku działań powoda, za które to towary spółka ta zapłaciła stronie pozwanej.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przestanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżąca upatruje w naruszeniu przez Sąd drugiej instancji wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa procesowego.

Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przytoczył motywy Sądu pierwszej instancji, które legły u podstaw uwzględnienia powództwa co do zasady, zaznaczając, że je w pełni aprobuje. W związku z tym wbrew stanowisku skarżącej uzasadnienie zaskarżonego wyroku poddaje się kontroli kasacyjnej.

W zakresie zasad naliczania kwoty skapitalizowanych ustawowych odsetek od prowizji za poszczególne miesiące, Sąd drugiej instancji w motywach rozstrzygnięcia również zaaprobował w tej materii zarówno ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, jak i jego ocenę prawną. W swoim uzasadnieniu na podstawie danych zawartych w opinii biegłego sądowego, Sąd Okręgowy wskazał: kwoty, od których były kapitalizowane odsetki za poszczególne miesiące, poczynwszy od kwietnia 2011 r.; datę wymagalności należności głównych za poszczególne miesiące oraz kwoty składające się na sumę kapitalizacji. Ponadto, Sąd pierwszej instancji szczegółowo określił kwoty różnicy za poszczególne miesiące pomiędzy kwotami wynagrodzenia należnego powodowi, a kwotami

wypłaconymi mu przez stronę pozwaną, a także kwoty, których zapłaty powód się domagał pierwotnym pozwem (przed rozszerzeniem powództwa) na podstawie wystawionych faktur, które zostały stronie pozwanej doręczone, co wynika z adnotacji strony pozwanej zamieszczonych na tych fakturach (k. 280 - 321).

W pierwotnym pozwie, powód określił sumę skapitalizowanych odsetek od różnicy pomiędzy wysokością należnej mu prowizji wynikającej z wystawionych przez niego faktur (k. 280 - 321), a kwotami wypłaconymi przez stronę pozwaną (w związku z tym skarżąc bezzasadnie zarzuca, że powód dochodził pozwem wyłącznie tych należności, które nie zostały ujęte w doręczonych jej fakturach). Zgodnie z tymi fakturami brakująca prowizja za poszczególne miesiące wyniosła: za marzec 2011 r. - 2 069,03 zł, za kwiecień 2011 r. - 1 938,15 zł, za maj 2011 r. - 2 951,59 zł, za czerwiec 2011 r. - 2 553,93 zł, za lipiec 2011 r. - 3 959,45 zł, za sierpień 2011 r. - 2 881,52 zł, za wrzesień 2011 r. - 1 903,12, za październik 2011 r. - 3 539,64 zł, za listopad 2011 r. - 4 650,15 zł, za grudzień 2011 r. - 2 369,49 zł, za styczeń 2012 r. - 4 572,21, za luty 2012 r. - 1 615,39 zł, za marzec 2012 r. - 2 148,89 zł, za kwiecień 2012 r. - 2 324,86 zł, za maj 2012 r. - 2 097,79 zł, za czerwiec 2012 r. - 1 051,78 zł, za lipiec 2012 r. - 1 595,51 za sierpień 2012 r. - 1 506,72 zł, za wrzesień 2012 r. - 1 389,54 zł za październik 2012 r. - 1 089,08 zł, za listopad 2012 r. - 5 451,06 zł, za marzec 2013 r. - 21 195,41 zł.

Według ustaleń faktycznych Sądów obu instancji, poczynionych na podstawie opinii biegłego sądowego, sporne różnice wyniosły: za marzec 2011 r. wystąpiła nadpłata prowizji na korzyść powoda o 5 5520, 08 zł, z kolei za pozostałe miesiące wystąpiła niedopłata i tak za kwiecień 2011 r. wyniosła 3 528,18 zł, za maj 2011 r. 5 189,65 zł, za czerwiec 2011 r. - 5 081,59 zł, za lipiec 2011 r. - 7 728,52 zł, za sierpień 4 642,91 zł, za wrzesień 2011 r. - 8 106,62 zł, za październik 2011 r. - 5 833,89 zł, za listopad 2011 r. - 6 317,04 zł, za grudzień 2011 r. - 1 151,76, zł, za styczeń 2012 r. - 2 439,60 zł, za luty 2012 r. - 5 025,40 zł, za marzec 2012 r. - 4 007,63 zł, za kwiecień 2012 r. - 3 618,97, za maj 2012 r. - 3 522,63 zł, za czerwiec 2012 r. - 2 118,69 zł, za lipiec 2012 r. - 3 415,99 zł za sierpień 2012 r. - 2 732,97 zł, za wrzesień 2012 r. - 2 390, 21 zł, za październik 2012 r. - 2 170,83 zł za listopad 2012 r. - 6 856,44 zł, za marzec 2013 r. - 25 771,86 zł,

a skapitalizowane odsetki za tenże miesiąc 3 708,32 zł. Łącznie skapitalizowane odsetki wyniosły 27 480,64 zł (k. 696).

Z powyższego zestawienia wynika, że jakkolwiek pomiędzy kwotami wskazanymi w fakturach, a kwotami wyliczonymi przez biegłego sądowego zachodzą różnice na korzyść powoda, co miało wpływ na ostateczną wysokość skapitalizowanych odsetek, jednakże wyliczenie kwot przez biegłego sądowego nastąpiło po uwzględnieniu wniosku powoda o zobowiązanie strony pozwanej do przedłożenia wyciągów z ksiąg handlowych zawierających zestawienie wszystkich zrealizowanych transakcji handlowych pomiędzy stroną pozwaną a spółką G. za okres od marca 2011 r. do marca 2013 r. Wprawdzie zgodnie z umową zapłata prowizji miała następować na podstawie wystawionych przez powoda faktur, w terminie 30 dni od daty ich otrzymania (§ 6 ust. 3), niemniej jednak, skoro dopiero na podstawie dokumentacji finansowej przedłożonej przez stronę pozwaną na wezwanie sądu możliwe było wyliczenie pełnej kwoty prowizji należnej powodowi, to nie może on z tego powodu ponosić ujemnych konsekwencji. Niewątpliwie termin zapłaty należności objętych fakturami w zakresie, w jakim nie zostały zapłacone przez pozwaną wynika wprost z umowy. Jednakże należna prowizja w zakresie różnicy pomiędzy kwotami ujętymi w fakturach wystawnych przez powoda na podstawie przesłanej mu przez pozwaną dokumentacji finansowej, a kwotami, które faktycznie należały się powodowi, nie może być traktowane jako świadczenie bezterminowe w rozumieniu art. 455 k.c. W istocie należności te powinny być wypłacone w takich terminach, jakby zostały ujęte w fakturach, czyli, że z właściwości tego rodzaju zobowiązania jako prowizji wynikał termin płatności (art. 455 k.c.), taki jak w odniesieniu do należności ujętych w fakturach.

Dlatego też zważywszy na okoliczność, iż prawidłowe wyliczenie należnej powodowi prowizji nastąpiło dopiero po przedłożeniu przez pozwaną w toku procesu pełnej dokumentacji finansowej, w konsekwencji przyjęcie przez Sądy obu instancji terminu płatności, przy takim założeniu jakby zostały objęte fakturami, nie daje podstaw do tezy, iż zaskarżone orzeczenie jest w tym zakresie oczywiście nieprawidłowe.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej - § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm.) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2016, poz. 1668).

aj